

TÜRKİYE DENETİM STANDARTLARI

FAİZSİZ FİNANS DENETİM STANDARDI 2

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

FAİZSİZ FİNANS DENETİM STANDARDI 2

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş.....	1-4
Denetçi Raporunun Temel Unsurları	5-26
Denetçi Raporu	27-28
Olumlu Görüş Dışında Görüş veya Dikkat Çekilen Hususları İçeren Raporlar	29
Denetçi Görüşünü Etkilemeyen Hususlar	30-35
Denetçi Görüşünü Etkileyen Hususlar	36-40
Olumlu Görüş Dışında Bir Görüş Verilmesine Sebep Olabilecek Durumlar	41-46
Yürürlük Tarihi.....	47

Bağımsız Denetçi Raporu

Giriş

1. Faizsiz finans kuruluşlarına (FFK) yönelik bu denetim standardının amacı, Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet gösteren bir finansal kuruluşun finansal tablolarına ilişkin olarak bağımsız denetçi tarafından yürütülen denetim neticesinde düzenlenen denetçi raporunun şekil ve içeriği hakkında standartlar oluşturmak ve rehberlik sağlamaktır. Burada sağlanan rehberliğin çoğu, finansal tablolar dışındaki finansal bilgilere ilişkin denetçi raporlarında da uygulanabilir.

Bu Faizsiz Finans Denetim Standardında (FFDS) geçen “denetim” terimi “bağımsız denetimi”, “denetçi” terimi ise “bağımsız denetçi”yi ifade eder.

Bu FFDS’de, aynı numaralı paragraflarda, T kodlu paragraflar (örneğin 5 ve 5T) ülkemizde geçerli olan uygulamayı (Türkiye uygulamasını) göstermekte olup Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından getirilen ilâve yükümlülükleri belirtmektedir. Söz konusu ilâve yükümlülükler, aynı numaralı paragrafta belirtilen alternatifleri azaltabilir, uygulama kapsamını genişletebilir veya denetçinin ilâve çalışma ile raporlama yapmasını gerektirebilir. T kodlu olmayan aynı numaralı paragraflar, Faizsiz Finans Denetim Standartlarının çevirisi olup denetçilerin uluslararası uygulamaya ilişkin farkındalıklarını korumak amacıyla aynen bırakılmıştır.

2. Denetçi, finansal tablolara ilişkin verilen görüşün dayanağı olarak elde edilen denetim kanıtlarından çıkarılan sonuçları gözden geçirir ve değerlendirir.
3. Bu gözden geçirme ve değerlendirme, finansal tabloların Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına (FFMS’ler) ve ilgili ulusal standart veya uygulamalara uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığını dikkate almayı içerir. Finansal tabloların yasal yükümlülüklerle uygunluk sağlayıp sağlamadığının dikkate alınması da gerekir.
4. Denetçi raporu, bir bütün olarak finansal tablolara ilişkin açıkça yazılmış bir görüş içerir.

Denetçi Raporunun Temel Unsurları

5. Denetçi raporu aşağıdaki temel unsurları içerir:
  - (a) Başlık,
  - (b) Muhatap,
  - (c) Açılış veya giriş paragrafı,
  - (ç) Kapsam paragrafı (denetimin niteliğinin açıklanması),
  - (d) FFDS’lere ve ilgili ulusal standartlar veya uygulamalara yapılan atıf,
  - (e) Denetçinin yürüttüğü çalışmaya ilişkin açıklama,
  - (f) Finansal tablolara ilişkin verilen görüşü içeren görüş paragrafı,
  - (g) Rapor tarihi,

- (ğ) Denetçinin adresi ve
- (h) Denetçinin imzası.

Kullanıcının anlayışını artırmaya ve olağandışı durumlar ortaya çıktığında bunların belirlenmesine yardımcı olduğu için denetçi raporunun şekil ve içerik bakımından yeknesak olması beklenir.

5T. Denetçi raporu aşağıdaki temel unsurları içerir:

- (a) **Başlık,**
- (b) **Muhatap,**
- (c) **Açılış veya giriş paragrafı,**
- (ç) **Kapsam paragrafı (denetimin niteliğinin açıklanması),**
- (d) **FFDS'lere ve ilgili ulusal standartlar veya uygulamalara yapılan atıf,**
- (e) **Görüşün dayanağı,**
- (f) **Denetçinin yürüttüğü çalışmaya ilişkin açıklama,**
- (g) **Bağımsız denetçinin FFK'nın finansal tablolarının bağımsız denetimine ilişkin sorumlulukları,**
- (ğ) **Finansal tablolara ilişkin verilen görüşü içeren görüş paragrafı,**
- (h) **Rapor tarihi,**
- (ı) **Denetçinin adresi,**
- (i) **Denetçinin imzası ve**
- (j) **Sorumlu denetçinin adı.**

Denetçi raporu, yazılı olarak ve Ek'teki biçime uygun olarak düzenlenir. Kullanıcının anlayışını artırmaya ve olağandışı durumlar ortaya çıktığında bunların belirlenmesine yardımcı olduğu için denetçi raporunun şekil ve içerik bakımından yeknesak olması beklenir.

Başlık

6. Denetçi raporunda uygun bir başlık yer alır.

6T. Denetçi raporunda uygun bir başlık yer alır. Bu başlık "Bağımsız Denetçi Raporu" ifadesini de içerir.

Muhatap

7. Denetçi raporu, duruma göre sözleşme ve ilgili ülkedeki mevzuatta belirtilen uygun bir muhataba hitaben düzenlenir.

Açılış veya giriş paragrafı

8. Denetçi raporu, finansal tabloların tarihi ve kapsadığı dönem dâhil finansal kuruluşun denetlenmiş olan finansal tablolarını belirtir.
9. Rapor, finansal tabloların ve finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğünün finansal kuruluşun yönetiminin sorumluluğunda

olduğuna dair bir açıklama ve yürüttüğü denetime dayanarak denetçinin finansal tablolara ilişkin görüş verme sorumluluğuna dair bir açıklama içerir (İlgili ülke mevzuatında belirtilen yönetim tanımını göz önünde bulundurulur).

10. Finansal tablolar yönetimin beyanıdır. Bu tabloların hazırlanması, yönetimin önemli muhasebe tahminleri yapmasını ve muhakemelerde bulunmasını, aynı zamanda finansal tabloların hazırlanmasında kullanılacak uygun muhasebe ilkeleri ve yöntemlerine karar vermesini gerektirir. Buna karşın denetçinin sorumluluğu, bu finansal tablolara ilişkin bir görüş vermek için bunları denetlemektir.
11. Söz konusu hususların yer aldığı açılış (giriş) paragrafına ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır:

“... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama’da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemiş bulunuyoruz. Bu finansal tablolar ile finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğu, finansal kuruluşun yönetiminin sorumluluğundadır. Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.”

Kapsam paragrafı

12. Denetçi raporu, denetimin FFDS’lere ve Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmayan ilgili ulusal standartlara (Kurum tarafından yayımlanan Bağımsız Denetim Standartlarına (BDS)) veya uygulamalara uygun olarak yürütüldüğünü belirterek denetimin kapsamını tanımlar. “Kapsam”, içinde bulunulan şartlar altında gerekli görülen denetim prosedürlerini denetçinin uygulama kabiliyetini ifade eder. Bu ise kullanıcıya denetimin yerleşik standartlara veya uygulamalara uygun olarak yürütülmüş olması hususunda güvence verir. Aksi belirtilmedikçe, uygulanan ulusal denetim standartları veya uygulamaların, denetçinin adresi olarak belirtilen ülkede uygulanan denetim standartları ve uygulamaları olduğu varsayılır.
13. Raporda denetimin, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlandığı ve yürütüldüğüne dair bir açıklama yer alır.
14. Denetçi raporu, denetimi aşağıdakileri içerecek şekilde tanımlar:
  - (a) Finansal tablo tutar ve açıklamalarını destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak incelenmesi,
  - (b) Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesi,
  - (c) Finansal tabloların hazırlanmasında yönetim tarafından yapılan önemli tahminlerin değerlendirilmesi ve
  - (ç) Finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesi.

15. Rapor, görüş oluşturulması için denetimin makul bir dayanak sağladığına dair denetçinin açıklamasını içerir.
16. Söz konusu hususların yer aldığı kapsam paragrafına ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır:

“Yaptığımız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standartlarına (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar; denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir. Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak incelenmesini içerir. Denetim finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir. Yürüttüğümüz denetimin, görüşümüzün oluşturulması için makul bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.”

Görüş paragrafı

17. Denetçi raporu; finansal tabloların, faizsiz finans kuruluşunun faizsiz finans danışma komitesi (danışma komitesi) tarafından belirlenen Fıkhî ilke ve kurallara ve finansal raporlama çerçevesine uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir görünüm sağlayıp sağlamadığı ve -uygun hâllerde- finansal tabloların yasal yükümlülüklerle uygun olup olmadığına ilişkin denetçi görüşünü açık bir şekilde belirtir.
18. Denetçi görüşünü belirtmek için “doğru ve gerçeğe uygun bir görünüm sağlamaktadır” ifadesi kullanılır. Bu ifade, diğer tüm hususların arasından denetçinin yalnızca finansal tablolar açısından önem arz eden hususları değerlendirdiğini gösterir.
19. Finansal raporlama çerçevesi; finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğü ile gerçeğe uygunluğun uygun şekilde göz önünde bulundurulması suretiyle, Kurum tarafından yayımlanan standartlar, yasal yükümlülükler ve ülke içinde oluşmuş genel uygulamalar tarafından belirlenir. “Gerçeğe uygunluk”un hangi bağlamda ifade edildiğini kullanıcıya açıklamak için denetçi görüşü, finansal tabloların dayandırıldığı çerçeveyi;

“(Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standartları ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamaları) na uygun olarak”

gibi ifadeleri kullanarak belirtecektir.
20. Doğru ve gerçeğe uygun görünüme ilişkin görüşe ek olarak denetçi raporunun, finansal tabloların mevzuat tarafından belirlenen diğer yükümlülüklerle uygun olup olmadığına ilişkin bir görüşü de içermesi gerekebilir.
21. Söz konusu hususların yer aldığı görüş paragrafına ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır:

“Görüşümüze göre finansal tablolar, ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyetlerinin sonuçlarını ve nakit akışlarını (ve diğer finansal bilgilerini) Fıkhî ilke ve

kurallara (finansal kuruluşun danışma komitesi tarafından belirlenen) ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına ... (ve ...'ya) uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.”

22. Hangi ülkenin muhasebe ilkelerinin kullanıldığının belli olmadığı durumlarda, ülke belirtilmelidir. Geniş ölçüde kaynak (faizsiz finans kuruluşunun bulunduğu) ülke dışına yayılan finansal tablolara ilişkin raporlama yapılırken, denetçinin raporda kaynak ülkenin standartlarına örneğin:

“Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan faizsiz finans kuruluşları için oluşturulmuş ve Türkiye’de genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak...”

şeklinde atıfta bulunması tavsiye edilir.

Bu atıf kullanıcılara, finansal tabloların hazırlanmasında hangi muhasebe ilkelerinin kullanıldığını daha iyi anlamalarında yardımcı olur. Özellikle başka bir ülkede kullanmak amacıyla hazırlanan finansal tablolara ilişkin raporlama yapılırken (örneğin, tabloların uluslararası finansman maksadıyla tercüme edildiği ve başka bir ülke para birimine çevrildiği durumlarda) denetçi, kaynak ülkede hazırlanan muhasebe ilkelerine atıfta bulunma gereksinimini ve söz konusu tablolarda uygun açıklamaların yapıp yapılmadığını değerlendirir.

Rapor tarihi

23. Denetçi rapora, denetimin tamamlandığı günün tarihini verir. Bu tarih; denetçinin, rapor tarihine kadar olan ve haberdar olduğu olay ve işlemlerin finansal tablolar ve rapor üzerindeki etkisini değerlendirdiği hakkında kullanıcıları bilgilendirir.
24. Denetçinin sorumluluğu, yönetim tarafından hazırlanan ve sunulan finansal tablolar hakkında raporlama yapmak olduğundan; denetçi, raporuna finansal tabloların yönetim tarafından imzalandığı veya onaylandığı tarihten daha önceki bir tarihi veremez.

Denetçinin adresi

25. Denetçi raporu denetçinin adresini içerir.

Denetçinin imzası

26. Denetçi, raporu kendi adına veya denetim kuruluşu adına ya da uygun olması durumunda her ikisi adına imzalar.

- 26T. Denetçi, raporu kendi adına veya denetim kuruluşu adına veya uygun olması durumunda her ikisi adına imzalar. Tüm bağımsız denetim raporlarında sorumlu denetçinin adının yer alması zorunludur. Ancak kişisel güvenliğe yönelik önemli ve etkin bir tehdidin bulunması hâlinde Kurumdan izin almak şartıyla denetçi raporunda sorumlu denetçinin adı açıklanmayabilir.**

Denetçi Raporu

27. Finansal tabloların belirlenen finansal raporlama çerçevesine uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir görünüm sağladığı sonucuna varması durumunda denetçi, olumlu

görüş verir. Olumlu görüş aynı zamanda, muhasebe ilkelerinde veya bunların uygulanma yöntemindeki herhangi bir değişikliğin ve bu değişikliğin etkilerinin, finansal tablolarda uygun bir şekilde gösterildiğini ve açıklandığını da zımni olarak belirtir.

28. Temel unsurları ihtiva eden ve olumlu görüş içeren denetçi raporu örneği aşağıda yer almaktadır [*Olumlu görüş, sınırlı olumlu görüş, görüş vermekten kaçınma ve olumsuz görüş içeren denetçi raporu örnekleri Ek'te yer almaktadır*]:

Bağımsız Denetçi Raporu

...Genel Kuruluna (veya Uygun Olan Muhatap)

... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemiş bulunuyoruz. Bu finansal tabloların ve finansal kuruluşun yürüttüğü faaliyetlerin Fıkhî ilke ve kurallara uygun olması, finansal kuruluş yönetiminin sorumluluğundadır. Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

Yaptığımız denetim, Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standartlarına (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar; denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir. Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim, finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir. Yürüttüğümüz denetimin, görüşümüzün oluşturulması için makul bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüşümüze göre finansal tablolar, ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyetlerinin sonuçlarını ve nakit akışlarını (ve diğer finansal bilgilerini) finansal kuruluşun danışma komitesi tarafından belirlenen Fıkhî ilke ve kurallara ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına ... (ve ...'ya) uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

[Bağımsız Denetçinin Adı, Soyadı]

[Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi]

[Bağımsız Denetçinin Adresi]

Olumlu Görüş Dışında Görüş veya Dikkat Çekilen Hususları İçeren Raporlar

29. Aşağıdaki durumlarda denetçi raporunun değiştirildiği kabul edilir:

1. Denetçi görüşünü etkilemeyen hususlar:

Dikkat çekilen hususlar

2. Denetçi görüşünü etkileyen hususlar:

- (a) Sınırlı olumlu görüş
- (b) Görüş vermekten kaçınma veya
- (c) Olumsuz görüş.

Olumlu görüş dışında görüş veya dikkat çekilen hususları içeren her bir rapor türünün şekil ve içerik bakımından yeknesak olması, kullanıcının bu tür raporları anlayışını artırır. Bu nedenle bu FFDS, olumlu görüş vermek için önerilen ifadeleri içermenin yanı sıra, yukarıda belirtilen raporlar düzenleneceği zaman kullanılacak ifadelerin nasıl uyarlanacağına ilişkin örnekler de içermektedir.

Denetçi Görüşünü Etkilemeyen Hususlar

30. Belirli durumlarda, denetçi raporuna, finansal tabloları etkileyen ve finansal tablo dipnotunda daha kapsamlı bir şekilde açıklanan bir hususu vurgulamak için dikkat çekilen hususlar paragrafı eklenebilir. Dikkat çekilen hususlar paragrafının eklenmesi, denetçi görüşünü etkilemez. Paragraf, tercihen görüş paragrafından sonra eklenir ve bu hususun denetçi görüşünü sınırlamadığına atıfta bulunur.
31. Denetçi, işletmenin sürekliliğiyle ilgili önemli bir hususu vurgulamak için denetçi raporuna bir paragraf ekler.
32. Çözümü gelecekteki olaylara bağlı olan ve finansal tabloları etkileyebilecek önemli bir belirsizliğin (işletmenin sürekliliği sorunu dışında) mevcut olması durumunda denetçi, raporuna bir paragraf eklemeyi değerlendirir. Belirsizlik, finansal tabloları etkileyebilecek ve sonucu finansal kuruluşun doğrudan kontrolü altında olmayan gelecekteki eylemlere veya olaylara bağlı olan bir husustur.
33. Önemli belirsizliğe ilişkin olarak denetçi raporunda yer alan dikkat çekilen hususlar paragrafına ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır:
“Görüşümüze göre ... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) görüş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır].
Görüşümüzü sınırlamadan (X) numaralı finansal tablo dipnotuna dikkat çekeriz. Finansal Kuruluş, bazı patent haklarının ihlali iddiasıyla telif hakkı ve cezai tazminat talep edilen bir davada davalı konumundadır. Finansal kuruluş karşı dava açmıştır ve iki davanın da hazırlık soruşturmaları ve keşif işlemleri devam etmektedir. Konunun nihai sonucu henüz bilinmemektedir ve ortaya çıkabilecek herhangi bir yükümlülük için finansal tablolarda karşılık ayrılmamıştır.”
34. Önemli belirsizliği veya işletmenin sürekliliğiyle ilgili bir sorunu vurgulayan bir paragrafın eklenmesi, genellikle denetçinin bu hususlarla ilgili raporlama

sorumluluklarını karşılaması için yeterlidir. Ancak, finansal tablolara ilişkin birden çok önemli belirsizliğin bulunduğu bazı durumlarda olduğu gibi denetçi, dikkat çekilen hususlar paragrafı eklemek yerine görüş vermektan kaçınmayı uygun görebilir.

35. Finansal tabloları etkileyen hususlar için dikkat çekilen hususlar paragrafının kullanımına ek olarak denetçi ayrıca, finansal tabloları etkileyen hususlar dışındaki hususlara ilişkin raporlama yapmak için tercihen denetçi raporuna, görüş paragrafından sonra dikkat çekilen hususlar paragrafı ekleyebilir. Örneğin, denetlenmiş finansal tabloları içeren bir belgedeki diğer bilgilerde değişiklik yapılmasının gerekli olması ve finansal kuruluşun bu değişikliği yapmayı reddetmesi durumunda denetçi, raporuna önemli tutarsızlığı açıklayan dikkat çekilen hususlar paragrafını eklemeyi değerlendirecektir. İlave yasal raporlama yükümlülüklerinin olduğu durumlarda da dikkat çekilen hususlar paragrafı kullanılabilir.

Denetçi Görüşünü Etkileyen Hususlar

36. Aşağıdaki durumlardan birinin var olması ve bu hususun etkisinin finansal tablolar açısından önemli olduğu veya olabileceği yargısına varması durumunda denetçi, olumlu görüş vermeyebilir:
- (a) Denetçinin çalışmasının kapsamı sınırlanmıştır veya
- (b) Danışma komitesi tarafından belirlenen Fıkhî ilke ve kuralların uygulanması, seçilen muhasebe politikalarının kabul edilebilirliği, bunların uygulanma yöntemi veya finansal tablo açıklamalarının yeterliliği konusunda yönetimle anlaşmazlık yaşanmaktadır.
- (a) bendinde belirtilen durumlar, sınırlı olumlu görüş verilmesine veya görüş vermektan kaçınmaya sebep olabilir. (b) bendinde belirtilen durumlar, sınırlı olumlu görüş veya olumsuz görüş verilmesine sebep olabilir. Bu durumlar, 41-46 ncı paragraflarda daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.
37. Sınırlı olumlu görüş; denetçinin olumlu görüş verilemeyeceği sonucuna vardığı ancak yönetimle yaşanan anlaşmazlığın veya kapsam sınırlamasının etkisinin olumsuz görüş vermeyi veya görüş vermektan kaçınmayı gerektirecek kadar önemli ve yaygın olmadığı durumlarda verilir. Sınırlı olumlu görüş, sınırlı olumlu görüşle ilgili hususların etkileri “hariç” denilmek suretiyle ifade edilir.
38. Kapsam sınırlamasının muhtemel etkisinin; denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edemeyecek kadar önemli ve yaygın olduğu ve dolayısıyla finansal tablolara ilişkin görüş veremediği durumlarda, denetçi görüş vermektan kaçınır.
39. Finansal tablolara ilişkin anlaşmazlığın etkisinin; finansal tablolardaki yanıtıcılığı veya eksikliği açıklamak için denetçinin raporda sınırlı olumlu görüş vermenin yeterli olmadığı sonucuna varmasına neden olacak kadar önemli ve yaygın olması durumunda, olumsuz görüş verilir.
40. Olumlu görüş dışında bir görüş vermesi durumunda denetçi, raporda bütün temel gerekçeleri ve -mümkün olması hâlinde- bunların finansal tablolar üzerindeki muhtemel etkisinin (etkilerinin) tutarını da açık bir biçimde belirtir. Genellikle bu bilgi, görüş veya

görüş vermekten kaçınma paragrafından önce, ayrı bir paragraf olarak yer alır ve -varsa- finansal tabloların dipnotunda daha kapsamlı bir açıklamaya atıfta bulunulabilir.

Olumlu Görüş Dışında Bir Görüş Verilmesine Sebep Olabilecek Kapsam Sınırlamasına İlişkin Durumlar

41. Bazen finansal kuruluş tarafından denetçinin çalışmasının kapsamına sınırlama getirilebilir (denetim sözleşmesinin şartlarında denetçinin gerekli gördüğü bir denetim prosedürünü uygulamayacağını veya denetçinin finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygunluğu hakkında bir denetim yürütmemesinin belirtilmesi gibi). Ancak teklif edilen denetim sözleşmesinin şartlarındaki sınırlamanın denetçinin görüş vermekten kaçınmasını gerektireceğine inanması halinde denetçi, mevzuat tarafından zorunlu kılınmadıkça, sınırlama içeren bu tür bir sözleşmeyi bağımsız denetim sözleşmesi olarak kabul etmez. Ayrıca mevzuat gereği atanan denetçi, yasal yükümlülüklerini ihlal eden bir sınırlama içermesi durumunda, bu tür bir denetim sözleşmesini kabul etmez.
42. Kapsam sınırlaması, içinde bulunulan şartlar (örneğin, denetçinin görevlendirilmesi (seçilmesi) zamanının, denetçiye, fiziki stok sayımını gözleme imkânı vermemesi durumunda) tarafından oluşturulabilir. Ayrıca kapsam sınırlaması, denetçinin görüşüne göre finansal kuruluşun muhasebe kayıtlarının yetersiz olmasından veya denetçinin gerekli gördüğü bir denetim prosedürünü uygulayamamasından kaynaklanabilir. Bu şartlar altında denetçi, olumlu görüş verilmesini sağlayan yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmek için makul alternatif prosedürleri uygular.
43. Denetçinin çalışmasının kapsamı üzerinde, sınırlı olumlu görüş vermesini veya görüş vermekten kaçınmasını gerektirecek kadar sınırlamanın mevcut olması durumunda denetçi, raporunda bu sınırlamayı açıklar ve böyle bir sınırlama mevcut olmasaydı yapılması gereken, finansal tablolar üzerinde gerekli gördüğü muhtemel düzeltmeleri belirtir.
44. Söz konusu hususlara ilişkin örnekler aşağıda düzenlenmiştir:

Kapsam sınırlamasından kaynaklanan sınırlı olumlu görüş

“ ... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) giriş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] denetlemiştir bulunuyoruz.

Aşağıdaki paragrafta belirtilen konular haricinde, yaptığımız denetim, ... [devamı yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) kapsam paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] uygun olarak yürütülmüştür.

(XXX) TL tutarında ... işlemine ilişkin bağımsız teyit alamadık. Ayrıca, ... sözleşmesine ilişkin belgelerin aslı tarafımıza sunulmadı. Tutarın geri kazanılabilir olduğunu teyit etmek için uygulayabileceğimiz başka bir tatmin edici denetim prosedürü bulunmamaktadır.

Görüşümüze göre, ... tutarının geri kazanılabilir olduğuna ikna olabilmiş olsaydık -varsa- gerekli olduğuna karar verilebilecek düzeltmelerin etkisi hariç tutulduğunda, finansal tablolar, ... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan

denetçi raporu örneğinin) görüş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.”

Kapsam sınırlamasından kaynaklanan görüş vermekten kaçınma

“ ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama’da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemek üzere görevlendirilmiş bulunuyoruz. Bu finansal tabloların ve finansal kuruluşun yürüttüğü faaliyetlerin Fıkhî ilke ve kurallara uygun olması, finansal kuruluş yönetiminin sorumluluğundadır. (Denetçinin sorumluluğunu belirten cümle eklenmeyecektir).

(Denetimin kapsamını belirten paragraf duruma göre değiştirilir.)

(Aşağıdaki gibi kapsam sınırlamasına ilişkin bir paragraf eklenir:)

(XXX) TL tutarında ... işlemine ilişkin bağımsız teyit alamadık. Ayrıca, ... sözleşmesine ilişkin belgelerin aslı tarafımıza sunulmadı. Tutarın geri kazanılabilir olduğunu teyit etmek için uygulayabileceğimiz başka bir tatmin edici denetim prosedürü bulunmamaktadır.

Önceki paragrafta belirtilen konuların önemi sebebiyle, finansal tablolara ilişkin bir görüş verememekteyiz.”

Yönetimle Anlaşmazlık Yaşanması

45. Denetçi, seçilen muhasebe politikalarının kabul edilebilirliği, bunların uygulanma yöntemi veya finansal tablolardaki açıklamaların yeterliliği gibi konularda yönetimle anlaşmazlık yaşayabilir. Bu tür anlaşmazlıkların finansal tablolar açısından önemli olması durumunda denetçi, sınırlı olumlu görüş veya olumsuz görüş verir.
46. Söz konusu hususlara ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

Muhasebe politikalarına ilişkin anlaşmazlıktan -uygun olmayan muhasebe yönteminden- kaynaklanan sınırlı olumlu görüş

“... [*boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) giriş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır]* denetlemiş bulunuyoruz.

Yaptığımız denetim, ... [*devamı yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) kapsam paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır]* uygun olarak yürütülmüştür.

Finansal tabloların X Dipnotunda açıklandığı üzere, finansal tablolarda amortisman tutarına yer verilmemiştir, görüşümüze göre bu uygulama Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına uygun değildir. ... (hesap dönemi sonunu yazınız) tarihinde sona eren hesap dönemine ait karşılık, doğrusal amortisman yöntemi esas alınarak binalar için %5, makine ve teçhizat için %20 yıllık oranlar kullanılarak (XXX) TL olmalıdır. Dolayısıyla, maddi duran varlıklar, birikmiş amortisman tutarı (XXX) TL azaltılmalı,

dönem zararı ve geçmiş yıl zararları sırasıyla (XXX) TL ve (XXX) TL artırılmalıdır.

Görüşümüze göre, önceki paragrafta belirtilen konunun finansal tablolar üzerindeki etkisi hariç, finansal tablolar, ... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) görüş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.”

Muhasebe politikalarına ilişkin anlaşmazlıktan -yetersiz açıklamadan-kaynaklanan sınırlı olumlu görüş

“... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) giriş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] denetlemiş bulunuyoruz.

Yaptığımız denetim, ... [devamı yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) kapsam paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] uygun olarak yürütülmüştür.

Faizsiz Finans Kuruluşu, ticari malların finansmanı amacıyla ... tarihinde (XXX) TL tutarında ... sözleşmeleri imzalamıştır. Anlaşmalar, ... (yıl sonu) tarihinden sonra doğan kazançların gelecekteki nakit temettü ödemelerini sınırlamaktadır. Görüşümüze göre, bu bilginin açıklanması ... tarafından zorunlu kılınmıştır.

Görüşümüze göre, önceki paragrafta yer alan bilginin ihmali hariç, finansal tablolar, ... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) görüş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.”

Muhasebe politikalarına ilişkin anlaşmazlıktan -yetersiz açıklamadan-kaynaklanan olumsuz görüş

“... [boş bırakılan bu kısım yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) giriş paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] denetlemiş bulunuyoruz.

Yaptığımız denetim, ... [devamı yukarıdaki (28 inci paragrafta yer alan denetçi raporu örneğinin) kapsam paragrafında gösterilen şekliyle aynıdır] uygun olarak yürütülmüştür.

(Anlaşmazlığı belirten paragraf(lar)).

Görüşümüze göre, önceki paragrafta(larda) belirtilen konuların etkileri sebebiyle finansal tablolar, ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyetlerinin sonuçlarını ve nakit akışlarını (ve diğer finansal bilgilerini) ... (ve ...'ya uygun olarak) uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmamaktadır.”

Yürürlük Tarihi

47. Bu FFDS, 1 Ocak 2020 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinin denetiminde uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Faizsiz Finans Kuruluşunun Finansal Tablolarına İlişkin Denetçi Raporu Örnekleri

- Örnek 1: Faizsiz Finans Kuruluşunun gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış olan finansal tablolarına ilişkin denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]
- Örnek 2: Kapsam sınırlamasından dolayı denetçinin sınırlı olumlu görüş verdiği denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]
- Örnek 3: Kapsam sınırlamasının muhtemel etkisinin, denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edemeyecek kadar önemli ve yaygın olduğu ve dolayısıyla finansal tablolara ilişkin görüş vermekten kaçındığı denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]
- Örnek 4: Muhasebe politikalarına ilişkin anlaşmazlıktan -yetersiz açıklamadan- dolayı denetçinin olumsuz görüş verdiği denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]

Örnek 1: Faizsiz Finans Kuruluşunun gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış olan finansal tablolarına ilişkin denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]

FAİZSİZ FİNANS KURULUŞUNA İLİŞKİN BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

ABC Faizsiz Finans Kuruluşu Genel Kuruluna [veya Uygun Olan Muhatap]

1) Giriş

... Faizsiz Finans Kuruluşunun (FFK) ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemiş bulunuyoruz. Bu finansal tablolar ile finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğü, finansal kuruluş yönetiminin sorumluluğundadır. Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

2) Kapsam

Yaptığımız denetim, Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standartları (FFDS'ler) ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) Bağımsız Denetim Standartlarına (BDS'ler) (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar; denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir. Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir. Yürüttüğümüz denetimin, görüşümüzün oluşturulması için makul bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3) Bağımsız Denetçinin FFK'nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir FFK'nın finansal tablolarının bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

FFDS'ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS'ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz); denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir.

Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim, finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir.

Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

4) Görüşün Dayanağı

FFDS'ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS'ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun *Bağımsız Denetçinin FFK'nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları* bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler İçin Etik Kurallar ile Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmayan Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar ve finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Kuruluştan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir.

5) Görüş

Görüşümüze göre finansal tablolar, ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyetlerinin sonuçlarını ve nakit akışlarını (ve diğer finansal bilgilerini) Fıkhî ilke ve kurallara (finansal kuruluşun danışma komitesi tarafından belirlenen) ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına ... (ve ...'ya) uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

[*Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi*]

[*Bağımsız Denetçinin İmzası*]¹

[*Sorumlu Denetçinin Adı, Soyadı*]

[*Bağımsız Denetçinin Adresi*]

---

¹ Bağımsız denetçinin mührü ve varsa mevzuatın gerektirdiği diğer hususlara bu bölümde yer verilir.

Örnek 2: Kapsam sınırlamasından dolayı denetçinin sınırlı olumlu görüş verdiği denetçi raporu
[Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır]

FAİZSİZ FİNANS KURULUŞUNA İLİŞKİN BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

ABC Faizsiz Finans Kuruluşu Genel Kuruluna [veya Uygun Olan Muhatap]

1) Giriş

... Faizsiz Finans Kuruluşunun (FFK) ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama’da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemiş bulunuyoruz. Bu finansal tablolar ile finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğü, finansal kuruluş yönetiminin sorumluluğundadır. Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

2) Kapsam

Aşağıdaki bölümde belirtilen konular haricinde yaptığımız denetim, Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standartları (FFDS’ler) ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS’lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) Bağımsız Denetim Standartlarına (BDS’ler) (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar; denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir. Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir. Yürüttüğümüz denetimin, görüşümüzün oluşturulması için makul bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3) Bağımsız Denetçinin FFK’nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir FFK’nın finansal tablolarının bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

FFDS’ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS’lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS’ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz); denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir.

Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim, finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir.

Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

4) Sınırlı Olumlu Görüşün Dayanağı

(XXX) TL tutarında ... işlemine ilişkin bağımsız teyit alamadık. Ayrıca, ... sözleşmesine ilişkin belgelerin aslı tarafımıza sunulmadı. Tutarın geri kazanılabilir olduğunu teyit etmek için uygulayabileceğimiz başka bir tatmin edici denetim prosedürü bulunmamaktadır.

FFDS'ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS'ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun *Bağımsız Denetçinin FFK'nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları* bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler İçin Etik Kurallar ile Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmayan Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar ve finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Kuruludan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir.

5) Görüş

Görüşümüze göre, ... tutarının geri kazanılabilir olduğuna ikna olabilmiş olsaydık -varsayarak- gerekli olduğuna karar verilebilecek düzeltmelerin etkisi hariç tutulduğunda, finansal tablolar, ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyetlerinin sonuçlarını ve nakit akışlarını (ve diğer finansal bilgilerini) Fıkhî ilke ve kurallara (finansal kuruluşun danışma komitesi tarafından belirlenen) ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına ... (ve ...'ya) uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

[*Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi*]

[*Bağımsız Denetçinin İmzası*]²

[*Sorumlu Denetçinin Adı, Soyadı*]

[*Bağımsız Denetçinin Adresi*]

---

² Bağımsız denetçinin mührü ve varsa mevzuatın gerektirdiği diğer hususlara bu bölümde yer verilir.

Örnek 3: Kapsam sınırlamasının muhtemel etkisinin, denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edemeyecek kadar önemli ve yaygın olduğu ve dolayısıyla finansal tablolara ilişkin görüş vermekten kaçındığı denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]

FAİZSİZ FİNANS KURULUŞUNA İLİŞKİN BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

ABC Faizsiz Finans Kuruluşu Genel Kuruluna [veya Uygun Olan Muhatap]

1) Giriş

... Faizsiz Finans Kuruluşunun (FFK) ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemek üzere görevlendirilmiş bulunuyoruz. Bu finansal tablolar ile finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğü, finansal kuruluş yönetiminin sorumluluğundadır.

2) Kapsam

Yaptığımız denetim, Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standartları (FFDS'ler) ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) Bağımsız Denetim Standartlarına (BDS'ler) (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar; denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir. Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir.

3) Bağımsız Denetçinin FFK'nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir FFK'nın finansal tablolarının bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

FFDS'ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS'ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz); denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir.

Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim, finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir.

Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

4) Görüş Vermekten Kaçınmanın Dayanağı

(XXX) TL tutarında ... işlemine ilişkin bağımsız teyit alamadık. Ayrıca, ... sözleşmesine ilişkin belgelerin aslı tarafımıza sunulmadı. Tutarın geri kazanılabilir olduğunu teyit etmek için uygulayabileceğimiz başka bir tatmin edici denetim prosedürü bulunmamaktadır.

5) Görüş

Görüş Vermekten Kaçınmanın Dayanağı bölümünde belirtilen konuların önemi sebebiyle, finansal tablolara ilişkin bir görüş verememekteyiz.

[Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi]

[Bağımsız Denetçinin İmzası]³

[Sorumlu Denetçinin Adı, Soyadı]

[Bağımsız Denetçinin Adresi]

---

³ Bağımsız denetçinin mührü ve varsa mevzuatın gerektirdiği diğer hususlara bu bölümde yer verilir.

Örnek 4: Muhasebe politikalarına ilişkin anlaşmazlıktan -yetersiz açıklamadan- dolayı denetçinin olumsuz görüş verdiği denetçi raporu [*Türkiye uygulamasına uyarlanmıştır*]

FAİZSİZ FİNANS KURULUŞUNA İLİŞKİN BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

ABC Faizsiz Finans Kuruluşu Genel Kuruluna [veya Uygun Olan Muhatap]

1) Giriş

... Faizsiz Finans Kuruluşunun (FFK) ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla ilişikteki finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait ilgili gelir ve nakit akış tablolarını (ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (Kurum) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da belirtilen diğer finansal tabloları) denetlemiş bulunuyoruz. Bu finansal tablolar ile finansal kuruluşun Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak faaliyet göstermesi yükümlülüğü, finansal kuruluş yönetiminin sorumluluğundadır. Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

2) Kapsam

Yaptığımız denetim, Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Denetim Standartları (FFDS'ler) ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) Bağımsız Denetim Standartlarına (BDS'ler) (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar; denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir. Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir. Yürüttüğümüz denetimin, görüşümüzün oluşturulması için makul bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3) Bağımsız Denetçinin FFK'nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir FFK'nın finansal tablolarının bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

FFDS'ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS'ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz); denetimi, finansal tabloların önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek için planlamamızı ve yürütmemizi gerektirir.

Denetim, finansal tablolardaki tutar ve açıklamaları destekleyen kanıtların, test esasına dayalı olarak, incelenmesini içerir. Denetim, finansal tabloların genel sunumunun değerlendirilmesinin yanı sıra, yönetim tarafından yapılan önemli tahminler ile kullanılan muhasebe ilkelerinin değerlendirilmesini de içerir.

Bizim sorumluluğumuz, yürüttüğümüz denetime dayanarak bu finansal tablolara ilişkin görüş vermektir.

4) Olumsuz Görüşün Dayanağı

[Anlaşmazlık konusu hususu belirtiniz]

FFDS'ler ile (Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmadığı sürece, FFDS'lerde ayrıntılı olarak ele alınmamış hususlarda) BDS'ler (ve ilgili mevzuat, standartlar veya uygulamalara atıfta bulununuz) kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun *Bağımsız Denetçinin FFK'nın Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları* bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Kurum tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Kuruluşlarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçiler İçin Etik Kurallar ile Fıkhî ilke ve kurallara aykırı olmayan Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar ve finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Kuruludan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir.

5) Görüş

Görüşümüze göre, önceki paragrafta(larda) belirtilen konuların etkileri sebebiyle finansal tablolar, ... Faizsiz Finans Kuruluşunun ... (hesap dönemi sonu) itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait faaliyetlerinin sonuçlarını ve nakit akışlarını (ve diğer finansal bilgilerini) Fıkhî ilke ve kurallara (finansal kuruluşun danışma komitesi tarafından belirlenen) ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına ... (ve ...'ya) uygun olarak doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde sunmamaktadır.

[Bağımsız Denetçi Raporu Tarihi]

[Bağımsız Denetçinin İmzası]⁴

[Sorumlu Denetçinin Adı, Soyadı]

[Bağımsız Denetçinin Adresi]

---

⁴ Bağımsız denetçinin mührü ve varsa mevzuatın gerektirdiği diğer hususlara bu bölümde yer verilir.